

Izvorni znanstveni članak /

Original scientific paper

Prihvaćeno: 26.1.2016.

izv. prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

STAVOVI STUDENATA PREMA UMJETNIČKOJ GLAZBI I GLAZBENOJ NASTAVI

Sažetak: *Cilj ovog istraživanja je ispitati stavove studenata prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj nastavi te utjecaj izloženosti umjetničkoj glazbi tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja na stavove studenata prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi. Rezultati potvrđuju pozitivan utjecaj izloženosti umjetničkoj glazbi tijekom visokoškolskog obrazovanja na stavove prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi, ali i na postojanje verbalizma u glazbenoj nastavi na štetu glazbenog doživljaja. Nadalje, uočena je i slaba posjećenost kazališta i koncerata umjetničke glazbe. Autorica ukazuje na potrebu promjene koncepcije glazbene nastave u smjeru smanjivanja verbalizma i povećanja zastupljenosti kvalitetnih glazbenih doživljaja i to putem reproducirane glazbe ali i živih izvedbi.*

Ključne riječi: glazbena nastava, umjetnička glazba, koncepcija glazbene nastave.

1. Uvod

Glazbena nastava nije privilegija glazbeno nadarene djece, već je namijenjena cjelokupnoj školskoj populaciji. Ona predstavlja planski utjecaj na formiranje ličnosti djeteta, pobuđivanje interesa, potreba, sposobnosti i estetskog odnosa prema glazbi. Glazbena nastava mora se provoditi pravovremeno i sustavno, budući da je već dijete predškolske dobi sposobno primati kvalitetnu glazbu, ukoliko mu je prezentiramo na adekvatan način. Djeca koja dobiju dovoljno umjetnički vrijednih glazbenih iskustava te prostor, poticaj i mogućnosti da se izraze na sebi svojstven način, zasigurno će biti spremnija i fleksibilnija za nova glazbena iskustva, u odnosu na djecu kojoj su takva iskustva uskraćena. Kvalitetna glazbena nastava u najranijim godinama života značajna je i zbog pravovremenog otkrivanja nadarene djece i njihovog upućivanja u glazbene škole.

U proglasu o glazbenoj nastavi u općeobrazovnim školama Europe, koji je izdala *Europska udruga za glazbu u školi (Europäische Arbeitsgemeinschaft für Musik in der Schule)*, ističe se da "Glazbena kultura živi s čovjekom koji je na temelju vlastita iskustva postao dijelom te kulture. Demokratsko pravo na obrazovanje uključuje i pravo na umjetničko iskustvo. Stoga se svoj djeci i mladeži Europe mora pružiti glazbeno obrazovanje koje će voditi aktivnom bavljenju glazbom i zreloom ponašanju tijekom cijeloga života. Dvostruki je cilj toga obrazovanja: čuvati i jačati regionalne, europske i multikulturalne tradicije i osigurati da svaki čovjek prođe kroz jedan sveobuhvatan, skladan razvojni proces" (prema Peschl, 1998: 6).

Proglas navodi i ultimativne zahtjeve koji se odnose na uvođenje dvosatne tjedne nastave, glazbenu nastavu na daljnjim stupnjevima školovanja, završni ispit iz glazbe, specijalizirane učionice za glazbenu nastavu, ansamble u svakoj školi, poticanje nadarenih, kvalificirano obrazovanje učitelja, te uvođenje glazbenih aktivnosti već u predškolskoj dobi (prema Peschl, 1998: 6-7).

Glazbena nastava pridonosi estetskom odgajanju učenika, odnosno razvijanju sposobnosti opažanja, doživljavanja, vrednovanja i ostvarivanja lijepog. Estetski odgoj može biti faktor osvještavanja estetskih vrijednosti samo onda kada polazi od razvoja sposobnosti primanja odrednica umjetničkog djela po kojima se ono svrstava u kategoriju estetski vrijednog djela. Međutim, Elliot (1995: 37) otvoreno kritizira stajalište prema kojemu se glazbeno obrazovanje smatra formom estetskog odgoja. On se protivi ideji da učenici moraju shvatiti estetski sadržaj glazbenog djela, vjerujući da su takvi zahtjevi rezultat neuspjeha da se dovoljno pozornosti posveti društvenom kontekstu u kojemu se glazbene aktivnosti odvijaju. Elliot je predstavnik takozvane *praksijalne* filozofije glazbenog

obrazovanja, koja polazi od stajališta da tijekom poduke učitelj treba naglasiti interpretativnu prirodu glazbe kao umjetnosti izvođenja i improviziranja.

Glazbena nastava u osnovnim školama realizira se prema *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* (2006). Prema tom dokumentu, cilj glazbene nastave u općeobrazovnoj školi je „uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elementa glazbenoga jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za (kritičko i estetsko) procjenjivanje glazbe“ (2006: 66). Isti dokument navodi i sljedeće zadaće Glazbene kulture: „Učenike treba: upoznati (metodički vođenim slušanjem) s različitim glazbenim djelima, upoznati s osnovnim elementima glazbenoga jezika, poticati na samostalnu glazbenu aktivnost (pjevanje, sviranje)“ (2006: 67). Slijedi opis nastavnih područja (pjevanje, sviranje, slušanje glazbe, elementi glazbene kreativnosti) za svaki razred, s popisom pjesama i skladbi za slušanje te ključnim pojmovima i obrazovnim postignućima.

Nacionalni okvirni kurikulum (2011) je dokument u kojemu su prikazane vrijednosti, ciljevi, načela, sadržaji i opći ciljevi odgojno-obrazovnih područja, vrjednovanje učeničkih postignuća te vrjednovanje i samovrjednovanje ostvarivanja nacionalnoga kurikuluma. Strukturiran je prema odgojno-obrazovnim razinama (predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko opće obvezno obrazovanje, srednjoškolsko obrazovanje) i odgojno obrazovnim ciklusima (1. ciklus: I-IV razred osnovne škole; 2. ciklus: V-VI razred osnovne škole; 3. ciklus: VII-VIII razred osnovne škole; 4. ciklus: I-II razred srednjih strukovnih i umjetničkih škola; I-IV razred gimnazije).

Nacionalni okvirni kurikulum uključuje sljedeća odgojno-obrazovna područja: jezično-komunikacijsko područje, matematičko područje, prirodoslovno područje, tehničko i informatičko područje, društveno-humanističko područje, umjetničko područje te tjelesno i zdravstveno područje. Uz svako područje nalazi se njegov opis, odgojno-obrazovni ciljevi te očekivana učenička postignuća za svaki odgojno-obrazovni ciklus.

U dokumentu se navodi kako je „svrha umjetničkog područja osposobiti učenike za razumijevanje umjetnosti i za aktivan odgovor na umjetnost svojim sudjelovanjem, zatim za učenje različitih umjetničkih sadržaja i razumijevanje sebe i svijeta pomoću umjetničkih djela i medija te za izražavanje osjećaja, iskustava, ideja i stavova umjetničkim aktivnostima i stvaralaštvom“ (NOK, 2011: 208). Unutar umjetničkog područja nalaze se Vizualne umjetnosti i dizajn, Glazbena kultura i umjetnost, Filmska i medijska kultura i umjetnost, Dramska kultura i umjetnost te Umjetnost pokreta i plesa.

U nastavku se navode odgojno-obrazovni ciljevi područja te očekivana postignuća po obrazovnim ciklusima. Učenička postignuća podijeljena su u

sljedeće kategorije: (1) opažanje, doživljavanje i prihvaćanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva (percepcija i recepcija); (2) ovladavanje sastavnicama glazbene umjetnosti i stvaralaštva; (3) sudjelovanje u glazbenim aktivnostima te izražavanje glazbenom umjetnošću i stvaralaštvom; (4) komunikacija, socijalizacija i suradnja glazbenim doživljajem i izrazom; (5) razumijevanje i vrjednovanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva

Nastava glazbe u gimnaziji koncipirana je prema *dijakronijskom modelu*, u kojemu "program uglavnom slijedi kronološki tijek razvoja glazbe i njenih stilova" (*Nastavni plan i program za gimnazije. Glazbena umjetnost*, 1999: 77) pa je tako za prvi razred gimnazije predviđen "Razvoj glazbe od njenih početaka do renesanse (tj. do kraja 16. stoljeća)", za drugi "Barok, galantni stil i bečka klasika (cijelo 17. i 19. stoljeće)", u trećem se razredu učenici upoznaju s razdobljem "Od romantizma do impresionizma (glazbena umjetnost tijekom 19. stoljeća)", a u četvrtom s "Razvojnim pravcima glazbene umjetnosti tijekom 20. stoljeća" (*Nastavni plan i program za gimnazije. Glazbena umjetnost*, 1999: 77).

Osnovni nedostatak tako koncipirane nastave je da je ona učenicima nezanimljiva, te da im "...nudi glazbu koja je suprotna njihovim stvarnim, potencijalnim i poželjnim glazbenim interesima, i to osobito na početku učenja, što, opet, može imati negativne motivacijske učinke i na kasnije razrede" (Rojko, 2001: 6). Kao daljnje nedostatke te koncepcije Rojko navodi pretjeranu opširnost sadržaja, verbalizam na štetu glazbe, te pretvaranje nastave u relativno rigidnu shemu (Rojko, 2001: 6-7).

Za razliku od tog modela, u *sinkronijskom modelu* u prvom planu nalazi se glazba, a ne kronološki slijed, čime se postiže zanimljivost i raznolikost nastave, te se izbjegava verbaliziranje o glazbi.

Aktivnim slušanjem glazbe, koje podrazumijeva uočavanje glazbeno-izražajnih sastavnica djela, kao što su izvođači, tempo, dinamika, oblik i sl., te koncipiranjem glazbene nastave prema *sinkronijskom modelu*, stvoreni su preduvjeti za ostvarivanje zadataka glazbene nastave, koje Rojko koncipira na sljedeći način: upoznati, naučiti pojavne oblike glazbe (u najširem značenju toga pojma); upoznati, naučiti, zapamtiti određen (što je moguće veći) broj glazbenih djela; upoznati, naučiti neke osnovne i važne podatke iz glazbene povijesti; steći glazbeni ukus (Rojko, 2001: 13).

Tako koncipirana glazbena nastava predstavljala bi uistinu vrijedan prilog kultiviranju glazbenog ukusa mladih. Na taj način uspostavili bi se i "umjetnički kriteriji koji će omogućiti kritičko primanje medijima posredovane glazbe" (Rojko, 1996: 70-71).

Studenti učiteljskog studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu tijekom svog obrazovanja pohađaju kvalitetno i dobro koncipirano glazbeno

obrazovanje. Na prvoj godini studenti pohađaju kolegij *Notno pismo* tijekom kojega upoznaju osnove glazbene pismenosti, slijede *Vokalni praktikum*, *Instrumentalni praktikum* i *Vokalno-instrumentalni praktikum*, na kojima studenti razvijaju svoje vokalne i izvođačke sposobnosti (sviranje na sintesajzerima). Nakon toga slijedi kolegij *Glazbena kultura* koji predstavlja prikaz razvoja glazbenih stilova, a zatim kolegiji *Metodika nastave glazbene kulture 1, 2 i 3* tijekom kojih se studenti osposobljavaju za praktičnu realizaciju glazbene nastave u nižim razredima osnovne škole. Pored navedenih obaveznih kolegija, studentima je ponuđen i veći broj izbornih glazbenih kolegija.

2. Cilj i problemi istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati stavove sudionika prema umjetničkoj glazbi te mjestu i ulozi glazbene nastave u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj nastavi. U skladu s tako formuliranim ciljem izdvojeni su sljedeći problemi:

1. ispitati stavove sudionika prema umjetničkoj glazbi te mjestu i ulozi glazbene nastave u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj nastavi;
2. ispitati utjecaj izloženosti umjetničkoj glazbi tijekom srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja na stavove prema umjetničkoj glazbi te mjestu i ulozi glazbene nastave.

3. Metoda

Sudionici

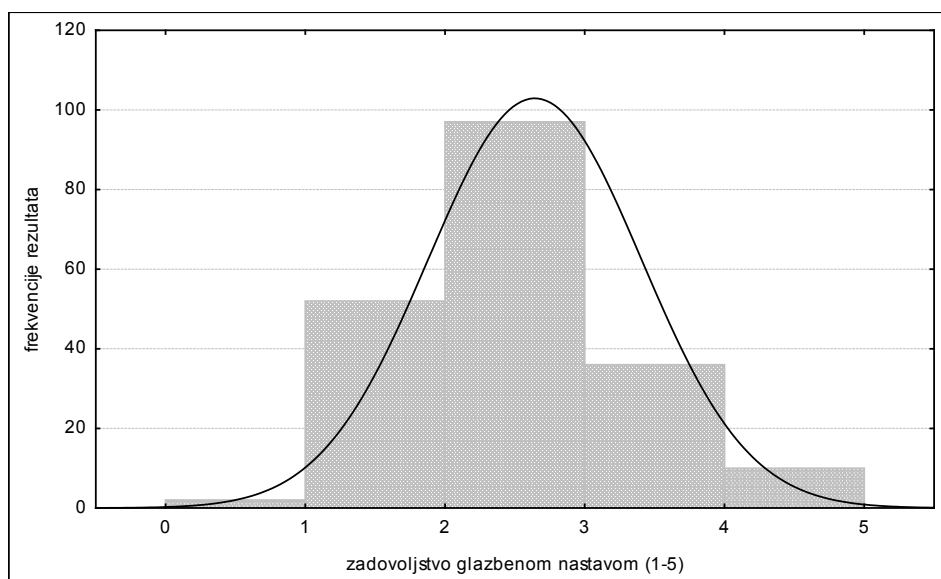
Ispitivanje je provedeno u Splitu na uzorku od 197 studenata Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (tablica 1). Od ukupnog broja sudionika njih 96 bili su studenti učiteljskog studija na kojemu se realiziraju glazbeni kolegiji tijekom četiri godine studija, a njih 101 bili su studenti ostalih studijskih grupa koji nemaju glazbenu nastavu. Od ukupnog broja sudionika njih 143 je pohađalo gimnazije, a 54 srednje strukovne škole. Samo 28 sudionika pohađalo je glazbene škole. Ispitivanje je provedeno u razdoblju od 8. do 12. prosinca 2014. godine.

Tablica 1. ; Struktura uzorka (N=197)

Vrsta studija		Završena srednja škola		Pohađanje glazbene škole	
Učiteljski studij	96	Gimnazija	143	Da	28
Ostale studijske grupe	101	Strukovna škola	54	Ne	169
Ukupno	197	Ukupno	197	Ukupno	197

Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik (Prilog 1). Pitanja u prvom dijelu upitnika odnose se na sociodemografska obilježja sudionika (naziv studijske grupe, završena srednja škola, pohađanje glazbene škole, posjećivanje kazališta i koncerata). Nakon pitanja koje se odnosi na količinu verbalizma u glazbenoj nastavi, sudionici su procjenjivali zadovoljstvo glazbenom nastavom tijekom obrazovanja na način da su na skali od 1 do 5 procjenjivali koliko su zadovoljni realizacijom pojedinih aktivnosti glazbene nastave tijekom svoga obrazovanja. Prosječni rezultat iznosi $M=13.21$ ($sd=3.82$), raspon rezultata je 5-25, broj čestica je pet, pouzdanost iznosi Cronbach $\alpha=0.66$ a korelacija među česticama $r=0.28$. Raspodjela rezultata na skali zadovoljstva glazbenom nastavom pokazuje kako je otprilike polovina sudionika osrednje zadovoljna glazbenom nastavom, dok je samo mali broj sudionika potpuno nezadovoljan realizacijom glazbene nastave (slika 1).

Slika 1. Raspodjela rezultata na skali zadovoljstva glazbenom nastavom

Slijedi dio upitnika koji se odnosi na stavove o ciljevima glazbene nastave. U posljednjem dijelu upitnika ispitan je opći stav prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi, stav prema satnici predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost te stav prema kvaliteti glazbene nastave. Najveća je pouzdanost dobivena za subskalu stav prema satnici predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost (Cronbach $\alpha=0.83$; $M=7.08$, $sd=2,25$; raspon rezultata=2-10; broj

čestica=2; r među česticama=0,71), nešto manja za subskalu stav prema kvaliteti glazbene nastave (Cronbach α =0.80; M =6.70, sd =2,23; raspon rezultata=2-10; broj čestica=3; r među česticama=0,67), dok je najniža pouzdanost dobivena za subskalu opći stav prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi (Cronbach α =0.74; M =11.94, sd =2,12; raspon rezultata=5-15; broj čestica=3; r među česticama=0,49).

Ispitanicima je objašnjena svrha provođenja istraživanja, zajamčena im je anonimnost te su zamoljeni da iskreno i precizno odgovaraju na pitanja.

4. Rezultati i diskusija

Što se posjećivanja koncerata umjetničke glazbe i kazališnih predstava tiče, od ukupnog broja sudionika čak njih 71 (36%) nikada nije bilo na koncertu umjetničke glazbe, a njih 19 (10%) nikada nije posjetilo kazalište. Samo 9 sudionika (5%) često odlazi na koncerte umjetničke glazbe dok njih 18 (7%) često posjećuje kazališne predstave (tablica 2). Slaba posjećenost koncerata umjetničke glazbe i kazališnih predstava iznenađuje budući da Van Eijck (2001) navodi rezultate istraživanja koji potvrđuju da su sudionici koji imaju više razine obrazovanja najčešći posjetitelji muzeja, koncerata umjetničke glazbe i kazališta (DiMaggio & Mohr, 1985; Kirchberg, 1996).

Tablica 2.

Posjećivanje koncerata i kazališnih predstava

	nikada	jednom	nekoliko puta	često	Ukupno
Posjećivanje koncerata	71 (36%)	48 (24%)	69 (35%)	9 (5%)	197
Posjećivanje kazališnih predstava	19 (10%)	39 (20%)	121 (63%)	18 (7%)	197

Što se verbalizma u glazbenoj nastavi tiče, 148 sudionika (75%) smatra kako u glazbenoj nastavi dominira verbalizam na štetu glazbe. To je jedan od najvećih nedostataka glazbene nastave na svim razinama obrazovanja, budući da bi u glazbenoj nastavi trebao dominirati glazbeni doživljaj odnosno glazbena iskustva, a ne verbalizam. I Rojko navodi kako je dominacija verbalizma na štetu glazbe jedan od najvećih nedostataka glazbene nastave u gimnazijama (2001: 6-7).

Kako bi se ispitao odnos svih varijabli koje su uključene u istraživanje, izračunate su korelacije (tablica 3). Rezultati ukazuju na značajnu povezanost

pohađanja glazbene škole i posjećivanja koncerata te posjećivanja kazališta i odlazaka na koncerte. Uočena je i povezanost između studijske grupe koju sudionici studiraju i stava o krajnjem cilju glazbene nastave. Studenti učiteljskog studija, u odnosu na ostale sudionike, u većoj mjeri smatraju kako je krajnji cilj glazbene nastave estetski odgoj učenika, razvoj kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe te razvoj glazbenih sposobnosti. Nadalje, postoji povezanost između studijske grupe koju sudionici pohađaju i općeg stava prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi i to na način da studenti učiteljskog studija, u odnosu na studente drugih studijskih grupa, imaju pozitivniji stav prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi. Osim toga, studenti učiteljskog studija smatraju da je satnica predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost od jednog sata tjedno nedovoljna.

Tablica 3.

Matrica korelacija svih varijabli koje su uključene u istraživanje

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Fakultet	1.00														
Srednja škola	-0.18*	1.00													
Glazbena škola	0.06	0.09	1.00												
Koncerti	0.02	0.02	-0.27**	1.00											
Kazalište	0.00	0.08	0.08	0.33**	1.00										
Verb.	-0.06	0.05	0.00	0.02	0.01	1.00									
Zado nastavom	-0.08	0.09	-0.06	0.15	0.15	0.37**	1.00								
Estetski odgoj	-0.40**	0.08	0.02	0.11	0.26**	-0.07	0.06	1.00							
Ljubav prema glazbi	-0.16	0.06	0.04	0.03	0.26**	-0.10	-0.02	0.40**	1.00						
Kriteriji za vredn.	-0.35**	0.05	-0.06	0.09	0.04	-0.05	0.05	0.38**	0.46**	1.00					

Glazbena pism.	-0.00	-0.06	-0.09	-0.09	-0.21*	0.06	-0.01	0.01	0.15	0.32**	1.00				
Glazbene spos.	-0.23**	0.05	-0.06	-0.14	-0.15	0.02	0.12	0.28**	0.34**	0.36**	0.44**	1.00			
Opći stav	-0.20*	-0.03	-0.20*	0.42**	0.22**	-0.03	0.16	0.35**	0.32**	0.30**	0.05	0.22**	1.00		
Satnica	-0.33**	0.01	-0.04	-0.01	0.17*	-0.18*	0.03	0.29**	0.18*	0.19*	0.02	0.18*	0.40**	1.00	
Kvaliteta gl.nastave	-0.25**	0.08	-0.03	0.03	0.04	-0.31**	-0.29**	0.09	0.12	0.12	-0.09	0.01	0.21*	0.20*	1.00

* p<.05; **p<.01

Što se ciljeva glazbene nastave tiče, u tablici 4 prikazane su prosječne vrijednosti za svaki ponuđeni cilj. Rezultati pokazuju da najveći broj sudionika smatra kako je krajnji cilj glazbene nastave razvijanje ljubavi prema glazbi, slijedi uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe, zatim estetski odgoj učenika, razvijanje glazbenih sposobnosti, a najmanje sudionika prosuđuje kako je krajnji cilj glazbene nastave usvajanje osnova glazbene pismenosti.

Tablica 4.

Prosječne vrijednosti za pojedine ciljeve glazbene nastave

Ciljevi glazbene nastave	M	Sd
Razvijanje ljubavi prema glazbi	4.44	.72
Uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe	4.13	.85
Estetski odgoj učenika	4.01	.87
Razvijanje glazbenih sposobnosti	3.86	.90
Usvajanje osnova glazbene pismenosti	3.81	.98

Razmatrajući razlike u procjeni ciljeva glazbene nastave s obzirom na studijsku grupu koju sudionici studiraju (tablica 5), rezultati pokazuju kako učitelji, u odnosu na studente ostalih studijskih grupa, u većem broju smatraju da je krajnji cilj glazbene nastave estetski odgoj, razvijanje ljubavi prema glazbi, uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe te razvoj glazbenih sposobnosti. Takve stavove studenata učiteljskog studija možemo pripisati utjecaju glazbenog obrazovanja tijekom studija.

Tablica 5.

Razlike u procjeni ciljeva glazbene nastave s obzirom na studijsku grupu koju sudionici studiraju

	M(uč.)	M (ostali)	t	df	N (uč.)	N (ostali)	sd (uč.)	sd (ostali)
Estetski odgoj	4.36	3.67	6.02*	195	96	101	0.73	0.87
Razvijanje ljubavi prema glazbi	4.58	4.31	2.72*	195	96	101	0.59	0.81
Uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe	4.39	3.89	4.27*	195	96	101	0.74	0.87
Usvajanje osnova glazbene pismenosti	3.78	3.84	-0.43	195	96	101	0.96	1.01
Razvijanje glazbenih sposobnosti	4.14	3.59	4.39*	195	96	101	0.75	0.96

* $p < 0,05$

Što se tiče razlika u procjeni ciljeva glazbene nastave s obzirom na završenu srednju školu (tablica 6), sudionici koji su završili gimnazije, u odnosu na one koji su završili strukovne škole, u većoj mjeri smatraju da je cilj glazbene nastave razvijanje glazbenih sposobnosti učenika.

Tablica 6.

Razlike u procjeni ciljeva glazbene nastave s obzirom na završenu srednju školu

	M (gimn.)	M (ostali)	t	df	N (gimn.)	N (ostali)	sd (gimn.)	sd (ostali)
Estetski odgoj	3.98	4.09	-0.81	195	143	54	0.85	0.94
Razvijanje ljubavi prema glazbi	4.43	4.46	-0.25	195	143	54	0.74	0.69
Uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe	4.12	4.17	-0.35	195	143	54	0.86	0.82
Usvajanje osnova glazbene pismenosti	3.81	3.81	-0.02	195	143	54	1.02	0.89
Razvijanje glazbenih sposobnosti	3.76	4.11	-2.45*	195	143	54	0.93	0.79

$p < 0.05$

Sudionici koji smatraju da je tijekom glazbene nastave bilo premalo glazbe a previše verbalizma, manje su zadovoljni glazbenom nastavom. Oni, nadalje, smatraju da je satnica Glazbene kulture/Glazbene umjetnosti nedovoljna te da se glazbena nastava nije realizirala na kvalitetan način. U procjeni ciljeva glazbene nastave te u općem stavu prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi nema razlike između onih koji smatraju da je tijekom glazbene nastave bilo previše verbalizma, u odnosu na one koji to ne smatraju.

Tablica 7.

Razlike u procjeni ciljeva glazbene nastave te stavova prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi s obzirom na stav o verbalizmu u glazbenoj nastavi

	M (da)	M (ne)	t	df	N (da)	N (ne)	sd (da)	sd (ne)
Ukupno zadovoljstvo	2.47	3.18	-6.14*	195	148	49	0.66	0.81
Estetski odgoj	4.00	4.04	-0.28	195	148	49	0.85	0.96
Razvijanje ljubavi prema glazbi	4.46	4.39	0.60	195	148	49	0.71	0.76
Uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe	4.15	4.08	0.48	195	148	49	0.84	0.86
Usvajanje osnova glazbene pismenosti	3.79	3.88	-0.54	195	148	49	1.00	0.93
Razvijanje glazbenih sposobnosti	3.82	3.96	-0.91	195	148	49	0.93	0.82
Opći stav prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi	3.99	3.96	0.23	195	148	49	0.70	0.72
Satnica Glazbene kulture/ Glazbene umjetnosti	3.64	3.23	2.19*	195	148	49	1.12	1.11
Kvaliteta glazbene nastave	3.49	2.75	4.00*	147	114	35	0.97	0.85

p<0,05

5. Zaključak

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na to da je oko polovina sudionika osrednje zadovoljna glazbenom nastavom, dok je samo mali broj sudionika potpuno nezadovoljan realizacijom glazbene nastave. Nadalje, potvrđena je pretpostavka o pozitivnom utjecaju izloženosti umjetničkoj glazbi tijekom visokoškolskog obrazovanja na stavove prema umjetničkoj glazbi te mjestu i ulozi glazbene nastave. Studenti učiteljskog studija u većem broju, u odnosu na ostale sudionike, smatraju da je krajnji cilj glazbene nastave estetski odgoj učenika, uspostavljanje kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe te razvoj glazbenih sposobnosti učenika. Osim toga, studenti učiteljskog studija imaju pozitivniji stav prema umjetničkoj glazbi i glazbenoj nastavi na svim razinama obrazovanja. Takve stavove studenata učiteljskog studija moguće je objasniti utjecaju umjetničke glazbe i glazbenog obrazovanja tijekom njihovog visokoškolskog obrazovanja.

Ono što je glazbenim pedagogima važno jest činjenica da učenici vole glazbu te da imaju pozitivan stav prema glazbenoj nastavi (Dobrota & Reić Ercegovac, 2011; Dobrota & Obradović, 2012). Rezultati istraživanja pokazuju kako su mlađi učenici otvoreniji prema različitim glazbenim iskustvima. Razmatrajući razvoj glazbenih preferencija u cjeloživotnoj perspektivi, Hargreaves (1982) koristi termin *otvorenost* (eng. *open-earedness*) koji LeBlanc objašnjava kao „toleranciju slušatelja prema različitim glazbenim stilovima“ (1991: 4). LeBlanc postavlja četiri hipoteze o razvoju glazbenih preferencija i to: „(1) mlađa djeca su otvorenija prema različitim glazbama; (2) otvorenost se smanjuje s ulaskom u adolescenciju; (3) na prijelazu iz adolescencije u odraslo doba dolazi do djelomičnog preokreta u otvorenosti; (4) otvorenost se smanjuje s ulaskom u stariju dob“ (LeBlanc, 1991: 36-38).

Na temelju LeBlancovih hipoteza možemo zaključiti kako je u glazbene aktivnosti tijekom predškolskog i ranog školskog razdoblja potrebno uključiti kvalitetna i raznolika glazbena iskustva. Kuzmich (2005) ukazuje na potrebu intenzivnog bavljenja zapadnom umjetničkom glazbom budući da se radi o tradiciji koja je apsorbirala i kontinuirano apsorpira utjecaje iz različitih izvora. Prema njegovom mišljenju, poznavati i razumjeti ono što se događa u zapadnoj umjetničkoj glazbi znači povezati se s glazbom drugih kultura i društava (2005: 4). Međutim, osim zapadne umjetničke glazbe, u glazbenu je nastavu potrebno uvesti i glazbu koja pripada različitim kulturama svijeta kako bi upoznali učenike s različitim glazbenim tradicijama te razvili njihovu toleranciju i uvažavanje različitosti.

Rezultati ovog istraživanja potvrdili su aktualne probleme s kojima se suočava glazbena nastava. Prvi od njih odnosi se na satnicu glazbene kulture

od jednog sata tjedno tijekom osnovne i srednje škole, koja je nedovoljna za realizaciju programom predviđenih sadržaja. Drugi problem glazbene nastave odnosi se na njenu koncepciju odnosno dominaciju verbalizma na štetu glazbenog doživljaja. Dok je na prvi problem teže utjecati, rješavanje drugog problema, odnosno promjena koncepcije glazbene nastave, ovisi isključivo o glazbenim pedagogima. Osim promjene koncepcije predmeta, glazbeni pedagozi trebali bi poraditi i na razvijanju navike kod učenika i studenata da češće odlaze u kazališta i na koncerte umjetničke glazbe. Na taj bi način glazbena nastava realizirala svoj krajnji cilj, a to je estetski odgoj, razvoj kriterija za vrednovanje kvalitetne glazbe te razvoj glazbenih sposobnosti učenika.

LITERATURA

1. DiMaggio, P., Mohr, J. (1985). Cultural Capital, Educational Attainment, and Marital Selection, *American Journal of Sociology*, 90 (6):1231-61
2. Dobrota, S., Obradović, I. (2012). Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe, *Školski vjesnik. Časopis za pedagoška i školska pitanja*, 61 (1-2): 115-131.
3. Dobrota, S., Reić Ercegovac, I. (2011). Stavovi učenika prema glazbi i nastavni Glazbene kulture, *Školski vjesnik. Časopis za pedagoška i školska pitanja*, 60 (2): 199-210.
4. Elliot, D. (1995). *Music Matters: A New Philosophy of Music Education*. New York: Oxford University Press.
5. Hargreaves, D. J. (1982). The development of aesthetic reactions to music, *Psychology of Music (Special issue)*: 51-54.
6. Kirchberg, V. (1996). Museum Visitors and Non-visitors in Germany: A Representative Survey, *Poetics*, 24 (2-4): 239-258.
7. Kuzmich, N. (2005). Whither the study of western art music? *Canadian Music Educator: Musicien éducateur au Canada*, 46 (3): 3-4.
8. LeBlanc, A. (1991). Effect of maturation/aging on music listening preference: A review of the literature. Paper presented at the Ninth National Symposium on Research in Music Behavior, School of music, Michigan State University, Cannon Beach, Oregon, March 7 – 9.
9. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
10. Nastavni plan i program za gimnazije. *Glazbena umjetnost*. (1999). Zagreb: Glasnik Ministarstva prosvjete i sporta Republike Hrvatske.
11. Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
12. Peschl, W. (1998). Glazbeni odgoj u sutrašnjoj školi, *Tonovi. Časopis glazbenih pedagoga*, 1 (31): 3-8.
13. Rojko, P. (1996). *Metodika nastave glazbe*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
14. Rojko, P. (2001). Povijest glazbe/glazbena umjetnost u glazbenoj školi i gimnaziji, *Tonovi. Časopis glazbenih i plesnih pedagoga*, 1/2 (37/38): 3-19.
15. Van Eijck, K. (1997). The Impact of Family Background and Educational Attainment on Cultural Consumption: A Sibling Analysis, *Poetics*, 25 (4): 195-224.

STUDENTS' ATTITUDES TOWARD CLASSICAL MUSIC AND MUSIC CLASSES

Summary: *The aim of this research was to examine students' attitudes toward classical music and music classes in the elementary and secondary school and the impact of exposure to classical music during the secondary and higher education on the students' attitudes toward classical music and music classes in general. The results confirm the positive impact of exposure to classical music throughout higher education on the attitudes toward classical music and music classes but also on the existence of verbalism at the expense of musical experience in music classes. Furthermore, a poor theatre and classical concerts attendance was observed. The author points to the need for change of the music teaching approach so as to reduce verbalism and on the other hand to increase the frequency of quality musical experiences by means of music reproductions as well as live performances.*

Key words: *music teaching, classical music, music teaching approach.*